

Vzor uznesenia:

I. Uznesenie o zriadení Komisie pre národnostné a jazykové práva

Zastupiteľstvo mesta/obce ..... podľa § 15 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení zriaďuje

A. Komisiu pre národnostné a jazykové práva ako svoj stály poradný, iniciatívny a kontrolný orgán

B. Komisii pre národnostné a jazykové práva (ďalej len ako „komisia“) uloží, aby

- v zmysle medzinárodných zmlúv o ochrane menšinových práv, ratifikovaných Slovenskou republikou preskúmať, napomáhať a podporovať uplatnenie platných ustanovení právnych predpisov týkajúcich sa používania jazykov národnostných menšín v činnosti mestského/obecného úradu a mestských/obecných inštitúcií,
- svojimi návrhmi napomáhať používanie maďarského jazyka na verejnosti v meste/obci .....,
- prerokovať a sformulovať návrhy týkajúce sa a podporujúce vzdelávanie a kultúru národnostných menšín,
- prijímať stanoviská a uznesenia k návrhom všeobecne záväzných nariadení mesta/obce ako aj opatrení nelegislatívnej povahy, ktoré môžu mať dosah na ochranu alebo dodržiavanie práv národnostných menšín v meste/obci,
- prijímať stanovisko k návrhu mestského/obecného rozpočtu s ohľadom na podporu národnostnej kultúry a jazyka.

C. Zvolí predsedu a členov komisie podľa nasledovných:

Predseda komisie:

.....

Členovia komisie:

.....
.....
.....
.....
.....

Határozati mintaszöveg:

I. Határozat Kisebbségi jogi és Nyelvhasználati Bizottság létrehozásáról

..... város/község képviselő-testülete a községekről szóló 369/1990. számú törvény 15. § (1) bekezdése értelmében

A. Kisebbségi jogi és Nyelvhasználati Bizottságot hoz létre, mint saját állandó tanácsadó, kezdeményező és ellenőrző szervet

B. a Kisebbségi jogi és Nyelvhasználati Bizottságnak (továbbiakban: bizottság) feladatul adja, hogy

- a Szlovák Köztársaság által ratifikált nemzetközi kisebbségvédelmi szerződések szellemében, a nemzeti kisebbségek nyelveinek használatát előíró és lehetővé tevő hatályos jogszabályi rendelkezések, érvényesülését felmérje, elősegítse és támogassa a városi/községi hivatal és a városi/községi intézmények munkájában,
- javaslataival előmozdítsa a magyar nyelv nyilvános ..... használatát ..... városban/községben
- a nemzetiségi oktatást és kultúrát érintő, azokat támogató javaslatokat vitasson és fogalmazzon meg,
- állást foglaljon és javaslatokat tegyen a város/község önkormányzati rendelettervezeteivel, valamint egyéb, nem normatív jellegű intézkedéseivel kapcsolatban, amelyek érinthetik a nemzeti kisebbségek jogainak védelmét vagy betartását a város/község területén,
- állást foglaljon a város/község költségvetéstervezetével kapcsolatban különös tekintettel a kisebbségi kultúra és nyelv támogatására.

C. Megválasztja a bizottság elnökét és tagjait az alábbiak szerint:

A bizottság elnöke:

.....

A bizottság tagjai:

.....
.....
.....
.....

II. Odôvodnenie návrhu uznesenia

V právnom poriadku Slovenskej republiky od jej samotného vzniku zohrávajú veľmi dôležitú úlohu ustanovenia zabezpečujúce práva národnostných menšín. Ústava SR, medzinárodné zmluvy, právne predpisy a vládne nariadenia zabezpečujú práva príslušníkov národnostných menšín. Tieto práva sú taxatívne vymenované v článku 34 Ústavy SR, ods. 2 písm. a) ustanovuje právo na vzdelávanie v ich materinskom jazyku, kým písm. b) hovorí vyslovene o právach používania menšinových jazykov, podľa ktorého Ústava SR zaručuje príslušníkom národnostných menšín a etnických skupín „právo používať ich jazyk v úradnom styku“, v písm. c) je garantované právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín.

Slovenská republika pristúpila k medzinárodným zmluvám Rady Európy, k Rámcovému dohovoru o ochrane národnostných menšín a k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov. V týchto dokumentoch sú otázky používania menšinových jazykov zdôraznené, Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov dokonca chce zabezpečiť ochranu identity národnostných menšín vyslovene prostredníctvom ochrany jazyka. Podľa charty sa vyžaduje „rozhodný postup pri podpore“ vo vzťahu k jazykom, ktoré sa tradične používajú na danom území a cieľom je „*ulahčenie a/alebo podpora slovného alebo písomného prejavu v regionálnom alebo menšinovom jazyku vo verejnom a v súkromnom živote*“.

Aj Zmluva o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi Slovenskou republikou a Maďarskom sa osobitne venuje otázke používania národnostných menšín. Dôležitosť tejto otázky naznačujú aj odporúčania zo zápisnice zmiešanej slovensko-maďarskej komisie, podľa ktorých: „*Strany zabezpečujú výkon platných zákonov upravujúcich používanie menšinových jazykov a odstránia prekážky pred uplatnením týchto zákonov v praxi*“ alebo „*Strany poskytujú finančný príspevok pre štátne orgány a orgány územnej samosprávy na náklady vyskytujúce sa v súvislosti s používaním menšinových jazykov v úradnom styku.*“ Ďalej „*Strany majú zabezpečiť odborné, metodické a finančné predpoklady potrebné na používanie menšinových jazykov a na vytvorenie a rozvoj potrebnej odbornej terminológie.*“

III. A határozati javaslat indoklása:

Megalakulásától kezdve a Szlovák Köztársaság jogrendjében a nemzeti kisebbségek jogait biztosító rendelkezések fontos szerepet töltenek be. Az ország Alkotmánya, nemzetközi szerződések, törvények és rendeletek biztosítják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogait. Az Alkotmány 34. cikke e jogokat nevesíti, melynek második bekezdésének a) pontja az anyanyelvi oktatáshoz való jogot rögzíti, b) pontja kimondottan a nyelvhasználati jogokról szól, amely szerint a nemzetiségi kisebbségekhez vagy etnikai csoportokhoz tartozó személyeknek az Alkotmány szavatolja „*anyanyelvüknek a hivatalos érintkezésben való használatának a jogát*”, c) pontja pedig az őket érintő ügyek intézésében való részvételhez való jogot garantálja.

A Szlovák Köztársaság csatlakozott az Európa Tanács kisebbségeket védő szerződéséhez, a kisebbségvédelmi keretegyezményhez és a nyelvi karthoz. Ezekben a nyelvhasználat kérdései döntő súllyal szerepelnek, sőt a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája kimondottan a nyelv védelmén keresztül kívánja biztosítani a nemzeti kisebbségek önazonosságának megőrzését. A nyelvi karta szerint az őshonos nyelvek vonatkozásában „*határozott támogató lépések*” megtétele szükséges és a gyakorlatban „*a regionális vagy kisebbségi nyelveknek a magánéletben és közéletben, szóban és írásban való használatának megkönnyítése és/vagy bátorítása*” a cél.

A magyar-szlovák alapszerződés is külön foglalkozik a kisebbségi nyelvhasználattal. A kérdés fontosságát jól jelzik a magyar-szlovák vegyes bizottság jegyzőkönyvébe foglalt ajánlások, melyek szerint: „*A Felek biztosítják a kisebbségi nyelvhasználatot szabályozó hatályos törvények végrehajtását és elhárítják a törvények gyakorlati alkalmazása előtt álló akadályokat*” vagy „*A Felek pénzügyi hozzájárulást biztosítanak az államigazgatási és a területi önkormányzati szervek számára, a kisebbségi nyelvek hivatali érintkezésben történő használatával kapcsolatos költségek fedezésére.*” Valamint „*A Felek biztosítják a kisebbségi nyelvek hivatali használatára, valamint a szükséges szakterminológia kialakításához és fejlesztéséhez szükséges szakmai, módszertani és pénzügyi feltételeket.*”

Külön törvény, a Nemzeti kisebbségek nyelveinek használatáról szóló 184/1999 számú törvény szabályozza

Používanie menšinových jazykov v úradnom styku upravuje osobitný právny predpis, a to zákon č. 184/1999 Z.z. o používaní jazykov národnostných menšín, ale okrem toho podrobnosti v súvislosti s používaním menšinových jazykov obsahujú aj ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy, z ktorých je potrebné spomenúť tzv. infozákon (zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám) Existujú aj dve platné nariadenia vlády, ktorými sa vykonáva zákon o používaní jazykov národnostných menšín.

V zmysle § 7a ods. 2 zákona o používaní jazykov národnostných menšín úrad vlády predkladá vláde Slovenskej republiky raz za dva roky správu o stave používania jazykov menšín na území Slovenskej republiky, a za týmto účelom je úrad vlády oprávnený vyžadovať od orgánov verejnej správy informácie a písomné podklady o používaní jazyka menšín v oblasti ich pôsobnosti. Preto celkom prirodzene dokument o národnostných menšinách, tvoriaci súčasť *Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv* prijatej vládou SR 18. februára 2015, **pre miestne samosprávy vyslovene odporúča vytvoriť komisiu pre otázky súvisiace s dodržiavaním práv menšín. Takéto odporúčanie vydal po voľbách do miestnych samospráv v roku 2022 aj splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny pre novozriadené obecné zastupiteľstvá.**

Podľa údajov zo sčítania ľudu v roku 2021 .....% obyvateľov mesta/obce ..... sa hlásilo k maďarskej národnosti, pričom ..... % obyvateľov označilo maďarský jazyk za svoj materinský jazyk. Je osobitnou zodpovednosťou zastupiteľstiev obcí a miest, aby svojou činnosťou uspokojili aj potreby a očakávania svojich obyvateľov hlásiacich sa k maďarskej národnosti v oblasti kultúry a používania ich materinského jazyka. Je zákonnou povinnosťou obecnej samosprávy, aby pre obyvateľov danej obce maďarskej národnosti zabezpečil všetky personálne a vecné podmienky k uplatneniu ich jazykových práv garantovaných platnými právnymi predpismi a uložených orgánom verejnej správy ako povinnosť alebo ako možnosť.

Cielené a komplexné riešenie problémov a prípadných nedostatkov sa vyžaduje aj z pohľadu efektivity činnosti. Do činnosti komisie je účelné zapojiť

átfogóan a kisebbségi nyelvek hivatali érintkezésben történő használatát, de ezen kívül számos egyéb jogszabály tartalmaz részletszabályokat a kisebbségi nyelv használatával kapcsolatosan, ezek közül mindenképpen érdemes megemlíteni az ún. infotörvényt (211/2000 sz. tv.) Két hatályos kormányrendelet is létezik kimondottan a kisebbségi nyelvhasználati törvény végrehajtására.

A kisebbségi nyelvhasználati törvény 7a § (2) bekezdése alapján a kormányhivatal két évente köteles jelentést készíteni a kisebbségi nyelvhasználat helyzetéről, ennek elkészítése során a kormányhivatal megkeresésére az állami szervek és helyi önkormányzatok kötelesek tájékoztatást nyújtani a kisebbségi nyelvhasználat helyzetéről saját hatáskörükben. Ezért nem véletlen, hogy a Szlovák Köztársaság kormánya által 2015. február 18-án elfogadott *emberjogi stratégiának* részét képező nemzeti kisebbségekkel foglalkozó dokumentum **kimondottan javasolja is a helyi önkormányzatok számára egy a kisebbségeket érintő kérdésekkel foglalkozó bizottság létrehozását. Ilyen javaslatot a kisebbségi kormánybiztos is kiemelten megfogalmazott a 2022-es önkormányzati választásokat követően az újonnan alakuló képviselő testületek számára.**

.....város/község lakosságának a 2021-es népszámlálás szerint még mindig ..... % vallotta magát magyar nemzetiségűnek, a magát magyar anyanyelvűnek vallók aránya a lakosság ..... %-a. Ez a város/község önkormányzatára külön felelősséget ró, hogy tevékenysége során a magyar nemzetiségű lakosai nyelvhasználati és kulturális igényeit is szolgálja. Települési önkormányzatként törvényből fakadó kötelessége, hogy mind személyi és tárgyi feltételeit is biztosítsa, hogy a hatályos jogszabályokban kötelezően előírt és lehetőségként megfogalmazott nyelvhasználati jogokat ténylegesen és teljes körűen biztosítsa magyar ajkú polgárai számára.

A magyar nyelvhasználat ügyének célzott kezelését, a problémák, az esetleges hiányosságok átfogó rendezését hatékonysági szempontok is erősen indokolják. A bizottság munkájába a kisebbségi nyelvhasználat kérdéseivel foglalkozó szakemberek bevonása, valamint az ezen a területen tevékenykedő civil szervezetekkel, polgári társulásokkal

aj odborníkov a vytvoriť spoluprácu s občianskymi združeniami, resp. inými organizáciami pôsobiacimi v tejto oblasti (Gramma, Pro Civis, Lingua Civis atď.). Okrem toho je možné požiadať o odbornú pomoc splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny.

Úlohou komisie zaoberajúcej sa s otázkami používania maďarského jazyka bude jednak preskúmať situáciu v oblasti používania maďarského jazyka na miestnej úrovni, na druhej strane výsledkom toho má komisia vypracovať návrhy na riešenie nedostatkov, pričom má zvoliť „rozhodný postup pri podpore“ používania menšinového jazyka. V prvom kroku by mala komisia preskúmať uplatnenie zákonných predpisov týkajúcich sa používania maďarského jazyka v praxi pri činnosti orgánov samosprávy, mestského/obecného úradu a inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta/obce, ako aj používanie maďarského jazyka na verejných priestranstvách mesta/obce, najmä podnikateľmi pôsobiacimi na území mesta/obce. Následne by mala komisia vypracovať plán úloh na komplexné riešenie používania maďarského jazyka a na vykonanie podporných opatrení zo strany samosprávy pre lepšie uplatnenie zákonných predpisov v praxi.

Výsledkom činnosti komisie je možné nielen zvýšiť jazykový komfort maďarsky hovoriacich obyvateľov mesta/obce, ale je možné získať aj skúsenosti pri riešení konkrétnych záležitostí, ktoré budú slúžiť ako príklad pre ostatné samosprávy na zmiešaných oblastiach. Pri dôslednej a komplexnej realizácii a aplikácii práva sa nahromadia veľmi užitočné skúsenosti, ktoré sa môžu brať do úvahy aj pri odstránení prípadných nedostatkov v právnych predpisoch týkajúcich sa používania práv národnostných menšín.

Dôležitou súčasťou menšinových práv sú nepochybne aj právo na vzdelávanie v materinskom jazyku a právo na rozvíjanie vlastnej kultúry. Komisia môže preskúmať súčasný stav aj v tejto oblasti a môže sformulovať návrhy na opatrenia na zlepšenie, ktoré majú slúžiť k zachovaniu identity a rozvoju národnostných menšín v obci/meste
.....

(Gramma Iroda, Pro Civis, Lingua Civis stb.) való együttműködés kialakítása is célszerűnek tűnik. A kisebbségi kormánybiztos ezirányú szakmai támogatása és segítsége is igényelhető.

A magyar nyelvhasználat kérdéseivel foglalkozó bizottság feladata előreláthatóan kettős lenne, egyrészt a magyar nyelvhasználat helyzetének felmérése helyi szinten, másrészt ennek eredményei alapján az esetleges hiányosságok orvoslására és a szükséges „határozott támogató lépésekre” dolgozna ki javaslatokat a képviselő-testület számára. A bizottság első lépésben felmérné a magyar nyelvhasználatra vonatkozó törvényi előírások gyakorlatban történő megvalósulását az önkormányzati szervek, a városi hivatal és az önkormányzati fenntartású intézmények tevékenysége során, valamint a magyar nyelv nyilvános használatát a város közterein, különösen a városban működő vállalkozások által. Második lépésben pedig javaslatokat, cselekvési tervet dolgozna ki a magyar nyelvhasználat kérdésének átfogó kezelésére, az önkormányzat által foganatosítható támogató lépések megtételére.

A bizottság munkájának eredményeképpen nemcsak a város magyar ajkú polgárainak nyelvi komfortja növelhető, hanem a konkrét ügyek intézése során olyan tapasztalati tőke is felhalmozható, amelyet majd az ország többi magyarlakta településeinek önkormányzatai is hasznosíthatnak, valamint az önkormányzat következetes és teljes körű jogalkalmazása során a gyakorlatban szerzett tapasztalatok a kisebbségi nyelvhasználatra vonatkozó jogszabályok hiányosságainak majdani orvoslásakor is figyelembe vehetők lesznek.

Nyilvánvalóan a kisebbségi jogok fontos részét alkotják az anyanyelvi oktatáshoz és a saját nemzeti-ségi kultúra ápolásához fejlesztéséhez fűződő jogok. A bizottság e területekre vonatkozóan is felmérheti a fennálló állapotokat és olyan jobbító javaslatokat fogalmazhat meg, amely a nemzetiségi közösség megmaradását és fejlődését szolgálják
..... város/községben.